

Oppsummering etter dialogmøter høsten 2022

Dialogmøtene tok utgangspunkt i fakultetenes ph.d.-utdanningsmeldinger for 2021, og agendaen for møtene var i stor grad punktene i meldingene. Ett av fakultetene hadde spilt inn forslag til agendaen.

1. Oppsummering

1.1. Nøkkeltall

En viktig del av de årlige ph.d.-utdanningsmeldingene er nøkkeltall. Nøkkeltallene gir en systematisk oversikt over viktige parameterne ved de ulike fakultetene, og det gir en mulighet til å se på utviklingstrekk over tid. I dialogmøtene har ulike nøkkeltall og utviklingstrekk blitt diskutert, ettersom hva fakultetene selv jobber med eller fokuserer på.

I siste ph.d.-utdanningsmelding var det særlig hovedvekt på gjennomføringen. Noen av fakultetene erkjenner at gjennomføringsraten har vært for dårlig. Dette er et sammensatt problem, og det er vanskelig å finne fullgode forklaringer på hvorfor noen fakulteter har dårligere gjennomføringsrate enn andre. Fakultet som har gode gjennomføringstall trekker frem to veiledere, midtveisevaluering og grundig gjennomgang av fremdriftsrapportene som mulige grunner til de gode tallene. Heving av veiledningskompetansen trekkes videre fram som et bidrag som generelt vil komme ph.d.-utdanningen til gode, og dermed også kan bidra til å styrke gjennomføringen.

Antall underkjenninger og mindre omarbeiding har blitt diskutert på flere av dialogmøtene. Det har blitt jobbet med å få ned antall underkjenninger, blant annet ved å løse opp forholdet mellom hovedveileder og kandidat ved å få inn en ekstern leser mot slutten av avhandlingsarbeidet. Det er flere fakulteter som kommenterer at ordningen med mindre omarbeiding har bidratt til at antallet underkjenninger har gått ned. Dette er en ordning flere er fornøyde med, og det skal bli spennende å følge utviklingen. Det er viktig at ordningen brukes slik den er ment, at det tydelig fremkommer hva som skal endres ved en mindre omarbeiding og at endringene ikke har et omfang som tilsier at de enten burde oppklares på disputasen eller at avhandlingen burde blitt underkjent.

1.2. Koronapandemien

Sist ph.d.-utdanningsmelding var for året 2021, da koronapandemien var en naturlig del av bildet. Fakultetene melder om at ph.d.-kandidatene i stor grad ble prioritert og fikk tilgang til kontorlokaler gjennom pandemien. Flere av fakultetene melder om god gjennomføring og lite frafall gjennom pandemien. Ved et fakultet har man observert en liten forskjell i gjennomføringen mellom ulike grupper, som muligens kan være en refleksjon av at ulike grupper ble ulikt rammet av koronapandemien.

Flere kandidater har måttet endre ph.d.-prosjektene sine, da det ikke har vært mulig å gjennomføre opprinnelig planlagt prosjekt. Dette har i noen tilfeller ført til dårligere prosjekter og enkelte ganger også underkjenning. Det har blitt gitt forlengelser, og ved flere fakulteter forventer en at det kommer en del forsinkelser i prosjekter i den kommende tiden. Blant kandidatene som var i oppstartsfasen forventes det en større andel som er forsinket. Dette kan påvirke disputastallene fremover.

1.3. Ph.d.-kandidatenes bidrag til forskningen

Gjennom ph.d.-utdanningsmeldingene melder fakultetene om at ph.d.-kandidatene er viktige bidragsytere til forskningen og for faglig fornying. Ph.d.-kandidatene er i stor grad godt integrert i fagmiljøene, og ved noen av fakultetene er kandidatene ofte tilknyttet større prosjekter. Ved fakultetene der en stor del av ph.d.-kandidatene skriver monografier, bidrar kandidatene i mindre grad til den fagfelleverderte publiseringen ved fakultetet. Det er derimot en stor del av kandidatene som skriver monografi som publiserer denne i bokformat. En ser en endring i noen fagmiljø der det

tradisjonelt har vært skrevet monografier, mot at flere har begynt å skrive artikkelbaserte avhandlinger.

1.4. Systematisk kvalitetsarbeid

Siden ph.d.-utdanningsmeldingen 2020, har systematisk kvalitetsarbeid vært en sentral del av meldingen.

To av elementene, **fremdriftsrapport og midtveisevaluering**, trekkes fram av alle fakultetene som viktige elementer for å følge opp kandidatene, men det varierer mellom fakultetene hvilket av elementene som regnes som det mest effektive. Det trekkes fram at en systematisk gjennomgang av fremdriftsrapport er særlig viktig for å følge opp kandidatene, og ved noen fakultet er det ønskelig å videreutvikle hvordan informasjonen som fremkommer blir brukt til å bedre ph.d.-utdanningen og oppfølgingen av kandidatene. Midtveisevalueringen oppleves som et tiltak som fungerer veldig godt for å følge opp kandidatene. Det trekkes fram at det i tillegg til å være et nyttig tiltak for å følge opp kandidatene og fange opp de som eventuelt er forsinket, også er veldig kjekt å høre hva kandidatene har fått til halvveis i ph.d.-løpet.

Flere av fakultetene har jobbet med **kvalitetssikring av opplæringsdelen og emner**. Et element av emneevalueringen er en kandidatevaluering. Denne oppleves ved noen miljøer å være utfordrende å holde anonym da miljøene er små. Dette er løst ved å ha relativt åpne spørsmål. Ved et av fakultetene der mye av opplæringsdelen tilbys av forskerskolene, er det ønskelig å koble emneevalueringene med de evalueringene forskerskolene allerede gjennomfører.

Det meldes også at det er positivt at **medarbeidersamtale og oppfølgingssamtale** formelt er blitt en del av kvalitetssystemet. Dette bidrar til økt fokus på gjennomføringen av samtalene. Det har vært varierende i hvilken grad medarbeidersamtaler har blitt gjennomført tidligere, men det rapporteres om at det jobbes for at dette bedres. Ved et av fakultetene har en begynt med oppstartssamtaler med alle kandidatene for å styrke oppfølgingen.

Et av fakultetene har gjennomført en **programevaluering** i 2021-22. Dette oppleves som veldig nyttig, og fakultetet har fått gode tilbakemeldinger. I rapporten er det flere konkrete tilbakemeldinger, og oppfølging av rapporten er i gang. Alle de resterende fakultetene har planer om å gjennomføre en programevaluering de førstkommende årene. Det kommenteres at det er omfattende arbeid med en slik evaluering, og at det er viktig å finne riktig ramme.

1.5. Veilederopplæring

Veilederopplæring ble diskutert på alle dialogmøtene. Felles er at fakultetene enten har etablert et tilbud, eller planlegger/diskuterer et opplegg for veilederopplæring ut over tilbudet som gis gjennom UPED.

Fem av fakultetene har per i dag et tilbud om veilederopplæring. Tilbudet innebærer i hovedsak seminarer og e-kurs. Ved et av fakultetene er veilederopplæringen obligatorisk, mens andre har obligatoriske e-kurs, mens seminarene er frivillig. Seminarene avholdes fra en til noen ganger i semesteret, har ulik tematikk, og organiseres noe forskjellig ved de ulike fakultetene. Ved et av fakultetene er det også aktive veilederforum på noen av instituttene. Det kommer tilbakemeldinger fra flere av fakultetene om at deltakerne synes seminarene er nyttige, og at det er godt oppmøte. Noen rapporterer om at de i begynnelsen fikk inntrykk av at det var en del som var skeptiske, men at flere nå ser utbytte av opplæringen. Det er et inntrykk av at det er overvekt av de yngre som stiller på samlingene.

De resterende to fakultetene diskuterer hvordan veilederopplæringen best kan organiseres. Det er ønskelig med en arena der en kan diskutere hva som kreves av en veileder, og blant annet ha fokus på forskningsetikk. Det trekkes fram at det nok kan være mest formålstjenlig med et fagnært program for veilederopplæring. Det kommer videre forslag om en form for felles ressursbank fakultetene kan benytte seg av i sine opplegg.

Det etterlyses økt kompetanse på UPED-kurset for ph.d.-kandidater. Dagens tilbud dekker ikke etterspørsele fra de kandidatene som har undervisning som del av sitt pliktarbeid.

2. Oppfølgingspunkter

2.1. Veilederopplæring

Det har i de siste årene vært tiltagende fokus på veilederopplæring og det har blitt opprettet egne tilbud ved de fleste fakultetene. Andre fakultet diskuterer hvordan de skal eller bør innrette veilederopplæringen. Det oppfattes som at veilederopplæringen er best om den er fagnær, og det er ikke er ønskelig med et institusjonelt opplegg for veilederopplæring. Hvordan kan man sikre at alle fakultetene har et tilbud om veilederopplæring, og at fakultetene får den støtten de behøver for å styrke opplæringen?

Oppfølging: FIA legger til rette for en diskusjon rundt veilederopplæring i Forskningsutvalget. Saken bør inneholde kunnskapsgrunnlag om behovet, forpliktelser, samt institusjonelle og nasjonale utviklingstrekk.

2.2. NOKUT-tilsyn

Det fremmes ønske om en erfaringsutveksling med FIA og KMD etter NOKUT-tilsynet, slik at alle fakultetene kan lære av erfaringene KMD og FIA har gjort seg gjennom arbeidet med tilsynet.

Oppfølging: Det foreslås at FIA, i samarbeid med KMD dersom de ønsker, legger til rette for en erfaringsutveksling når rapporten fra NOKUT-tilsynet foreligger. I etterkant av at rapporten fra NOKUT foreligger, vil FIA presentere en sak om oppfølging av tilsynet for forskningsutvalget.

2.3. Kvalitetssystemet

I enkelte fagmiljø og fakultet er det veiledere og ledere som ikke mestrer så godt norsk. Det fremkom derfor et ønske om at kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen oversettes til engelsk.

Oppfølging: FIA jobber med å oversette kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning til engelsk. Nettsiden vi bli oppdatert når oversettelsen foreligger.

2.4. Programevaluering

I et av møtene ble rammene for en programevaluering diskutert. Det er et omfattende arbeid, og det er viktig å finne en riktig ramme.

Oppfølging: for å gjøre arbeidet for komiteen noe mindre omfattende foreslår FIA en mindre endring i retningslinjene for programevaluering som åpner for at fakultetet kan gjøre en egenevaluering som del av forberedelsen av programevalueringen. Egenevalueringen kan blant annet inneholde en vurdering hvordan programmet oppfølger krav i Studiekvalitets- og Studietilsynsforskriftene.

2.5. UiB Ferd Karrieresenter

UiB Ferd er et godt grep for å vise at karriereutvikling for ph.d.-kandidater er prioritert, selv om det i liten grad er plass til dette i opplæringsdelen. Det er ønskelig med informasjon om i hvilken grad kandidatene ved fakultetet benytter seg av tilbudet.

Oppfølging: FIA har vært i kontakt med kjerneteamet ved UiB Ferd. Alle fakultetene har benyttet seg av tilbudet, men det har ikke vært tilstrekkelig med kandidater til at det er formålstjenlig å dele

informasjon på nåværende tidspunkt. Når man har noe mer data, er det mulig at dette også kan vises fordelt på fakultet på sikt.